

Sektionen för hälso- och sjukvård
Agneta Andersson

Socialdepartementet
10333 STOCKHOLM

Folkhälsomyndighetens återrapportering av regeringsuppdrag om översyn och uppdatering av den nationella strategin mot hiv/aids och vissa smittsamma sjukdomar

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har fått möjlighet att lämna synpunkter på Folkhälsomyndighetens återrapportering av regeringsuppdrag om den nationella strategin mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar.

Sammanfattning

Drygt 7000 personer lever år 2016 med en diagnostiserad hivinfektion i Sverige. I rapporten presenteras en översyn av huvudmålet och en uppdatering av delmålen för det framtida strategiska arbetet samt internationella åtaganden och folkhälsoperspektivet kopplat till hiv.

Sammanfattningsvis är SKL positiv till Folkhälsomyndighetens översyn av huvudmålet - Att samhällets insatser ska begränsa spridningen av hivinfektioner och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar samt begränsa konsekvenserna av dessa infektioner för samhället och den enskilde.

Folkhälsomyndigheten konstaterar att den inhemska spridningen av hiv ligger på en låg och stabil nivå, men en ökning av andra sexuella överförda infektioner, som gonorré och syfilis har skett de senaste åren samt att klamydiainfektioner är utbredd bland unga och unga vuxna. Hepatit C-spridningen bland personer som injicerar droger är stor. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet med hiv och andra sexuella överförda och blodburna sjukdomar behöver därför fortsatt prioriteras och upprätthålla en hög nivå. Alla som känner till att de har hiv och har kontakt med sjukvården i Sverige har fått tillgång till behandling som för de flesta innebär att virusnivåerna är omätbara.

Antalet rapporterade fall av hiv där smittöverföringen skett i Sverige, har minskat med en tredjedel mellan åren 2006-2015 (målet var att var att det skulle halveras till 2016). Ett förebyggande arbete som minskar risktagande och riskutsatthet samt strukturer för ökad testning behöver fortsatt utvecklas.

För att nå målet med att tidigt diagnostisera hiv och andra smittsamma sjukdomar hos migranter krävs stora preventiva insatser bland annat för att öka genomförandegraden av hälsoundersökningar hos asylsökande.

Det har skett en viss förbättring av allmänhetens attityder till hiv, men det finns okunskap om hur det är att leva med hiv idag. Det betyder att ytterligare insatser behövs för att stigma och diskriminering ska upphöra.

SKL är också positiv till Folkhälsomyndighetens förslag till fyra delmål som ska vara uppnådda senast år 2030.

- att behovs- och kunskapsbaserade hälsofrämjande och förebyggande insatser når hela befolkningen
- att tidigt identifiera och behandla hivinfektion och andra sexuella överförbara och blodburna infektioner
- att stigma och diskriminering relaterat till hiv har upphört
- att öka jämlikhet och jämställdhet i sexuell hälsa

För att behovs- och kunskapsbaserade hälsofrämjande och förebyggande åtgärder och insatser ska nå hela befolkningen behövs ett brett och effektivt hälsofrämjande och förebyggande arbete i hela landet. Åtgärder och insatser ska dessutom anpassas och utformas efter olika gruppers förutsättningar och behov. Kunskapen om var man kan testa sig för hiv liksom inställningen till testning behöver förbättras. För att uppnå större effekt och ett optimalt utnyttjande av tillgängliga resurser bör förebyggande insatser, testning, behandling och sjukvårdstjänster vara i linje med människors behov.

För att tidigt identifiera och behandla hivinfektion och andra sexuella överförbara och blodburna infektioner måste antalet personer som lever med hiv utan att veta om det minska och diagnosen av hivinfektionen måste ske så snart det är möjligt. Personer som har ett reaktivt test, som visar att personen har hiv, tas idag om hand inom hälso- och sjukvården utan dröjsmål och får effektiv behandling. Att inte testas och fått en hivdiagnos är därför det största hindret för att få behandling. Uppmärksamhet på och erbjudande om hivtest behöver därför öka både inom primärvården och akutsjukvården.

Den nationella hivstrategin pekar på att man bör eftersträva en normalisering av hiv, och att ett framgångsrikt preventivt arbete mot hiv förutsätter att åtgärder riktas mot diskriminering och stigmatisering av personer som lever med hiv. Personer som lever med hiv och andra riskutsatta grupper ska involveras i frågor som berör dem nationellt, regionalt och lokalt.

Skolan är den bästa arenan för att ge kunskap om sex och samlevnad, förutsatt att undervisningen är tillräckligt omfattande, involverar eleverna samt att lärarna är utbildade inom området. Skolan måste ge eleverna tillräcklig kunskap om sexuell hälsa samt hiv och andra sexuellt överförbara infektioner, för att flickorna och pojkarna ska kunna göra egna självständiga val som främjar den sexuella hälsan. På

samma sätt som både tillgång och tillgänglighet till ungdomsmottagningar i kombination med hög kompetens, också är en viktig arena.

Förbundets ställningstagande

SKL är positiv till Folkhälsomyndighetens översyn av huvudmålet vad gäller hiv. SKL anser dock att det saknas stora delar i redovisningen som berör andra sexuellt överförbara sjukdomar. Det saknas också redovisning av missbrukares utsatthet och hepatit B och hepatit C då nya behandlingar finns i dag.

SKL är positiv till Folkhälsomyndighetens förslag till fyra delmål som ska vara uppnådda senast år 2030. Delmålen ~~tre~~ skulle också kunna inkludera vissa andra smittsamma sjukdomar, samt kunskap om vård av hiv/aids hos äldre. För att hivstrategins mål ska kunna uppnås behövs insatser både från hälso- och sjukvården och myndigheterna. SKL föreslår att det tas fram en nationell handlingsplan för såväl insatser som uppföljning av delmålen.

SKL ställer sig bakom vikten av lokal förankring och omvärldsanalys för ett effektivt hivförebyggande arbete.

SKL vill också betona vikten av att Folkhälsomyndigheten kontinuerligt kommunicera måluppfyllelse för respektive delmål.

SKL anser att en framgångsfaktor i det förebyggande arbetet mot hiv/aids är landstingen och regionernas uppbyggda strukturer som möjliggör ett långsiktigt och kontinuerligt arbete samt samverkan med ideella organisationer. En förutsättning för att behålla dessa strukturer är att de årliga anslaget från regeringen täcker kostnaderna, för landsting, regioner, kommuner och för de ideella organisationerna insatser. Folkhälsomyndigheten har i sin översyn identifierat ett antal områden med behov av ökade insatser från hälso- och sjukvården. I budget för 2017 drog regeringen ner på anslagen samt avgränsade anslagen till insatser för att stödja ideella organisationer på nationell, regional och lokal nivå.

SKL anser att det är olyckligt att anslaget har dragits ner utan vare sig förvarning eller nedtrappning. Informationen kom dessutom i ett mycket sent skede på året. Det bör finnas tid för landsting och regioner att göra omställning från riktat till generellt bidrag och därmed ha möjlighet att förbereda sig inför omprioriteringar.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande